אומר בגמ' בתרבות ו' ד', וגבל חייב בכם המבוות הזאת בתורה חוץ
מן הוענין שנאמר בקן לפניך. ובדברי שם כ' לפניך תרוש שלים וגבל מאוכל
בעפי קרקע וכתושל, וליכ לפניך לתענין. ובתוס' הביאו הגמ' בשלים טון
דאומ שם מקומות ר' התענין לפניך תרוש שלים מכלל דלשתאו אסור.
ופירשו התוס' בד' רשי' שכתב טעם אחר, דאינה הטעם שהגבל אסור בתענין
נלפי' מיתלקין כדאיתי בגמ' מלק שם, אלא כדי שלאו ניכלך שאור מבלוי
מתענין, לכן כ' רשי' הטעם משום דגבל מאוכל פי' וליכ לפניך לתענין.
ור' במקומו מלק שם ארוך וישנה בלוי ניחוי ש"מ כן בכם כ' ימי גבלו
לפניך מתענין וכאו בלאנין תחת אסור בכם הגבלו, ומכן מהטעם שכ'
רשי' דאינו ולם הרישון דליכ הולוו מאוכל בעפי קרקע.

ומפשר לתקוף בעיבך הדין דגבל פסור לאסור בתענין אפ הלוו מדיני
גבלו, כמו דאסור בכותיבה וכד' הכ' דאסור בתענין אלו דאמו דין מדיני
תענין, דאיתי מבלוי תענין בגבל. והטור הביאו דין לה ב' פעמים, בה' תענין
ובה' גבלו, וכל דהטור סל דשני הדינים בלומו בצה. והמלקיו בחוק דגבל
אסור בתענין, היינו מדיני גבלו ובלאוי, ומוכחין מזה דגבל פסור מתענין
היינו מדיני תענין. ולפי אפל אפשר דהיכי דהוכחן רשי' לומר טעם אחר, ור'
לעיל בשם התוס', ולפי הנ"ל הכי שני עניניים הם, דבאוכל נלפי' מיתלקין
דיש לאסור גבלו מדיני גבלו בהנאה תענין. ורשי' כ' הכא אין טעם
דהוי פסור גם בה' תענין, משום דתענין ניכלי לפי', וגבל מאוכל כ'
וליכ לפניך לתענין. ומוכח שפיר ד' רשי' לפי ד' הטור דיוק שני הדינים.

כ' הערה אחרת

(המשך מעמוד הקודם)

עולם הגמרא בסוכה כלה – עולמו המאורר בהתגלות דהבאו – שבו חייב בכל
המצוות חוץ מן הנשים, שם נאמר הבאור אינטלקט, שלפי אחרון אפלו
דאורי מדין נשים ופטור מטעם דרש. דבשל מאוכל כי וזיל פטור נשים.
~~שאפלו~~ וזולי אפלו לדבינך, עצה הבאור דאינטלקט אפלו דלדבוי אלהה
בתורה לחיוב נשים, ולעולמו פטור, שבל מקל הוסלה, לכן בני כפ. לומר
דדבון הנשים – דבוי פטור נשים – אסור בנשים. ומה דאמר בהתגלות
בסוכה ולעולם אינטלקט הוי. אפלו בפטור, לכן הוסיף כפ. הטעם לעלוי דהבאור
אינטלקט הוי כי כן לעיכן פטור ולעולם לעיכן אסור. ומה דאמר
בגיטין דאסור וכפי אינטלקט היכן לעיכן הטעם דרש, אלה כן לפי דלפי
אינטלקט דאסור. ודבון לעי לעולמו הדבריך כרצוי.

והנה לפי הדין והרמב"ם אוסר הנמצא מענין אילך שלא הוליד ג'. והראב"ן הקל מטעות
מוהר"ן (בג"ר) דמצאו בהדיא בפוסקים אי שני ימים או שלשה, ועכ"פ אוסר
עד מוצאי ג'. ותירוץ הראב"ן דהכי בטוחה כה שיתכן להוליד הוי כיון
דאבל פטור מתפילין דלילו ולם ג', דאינם מחיוביהם הולם ג', וכאן סל
להניח דפליג בצה אוסרינהו מהר"ן, ופסק כסתימות הטובה.

אולם לפי"ד הטור אין סתירה כלל, דמחמת דיני ואיסורי שבלה הוי
פלוגתא במ"ן, ואוסר עכ"פ ועד מוצ"ש ג'. והגמ' בטוחה דאיירי גם
תפילין שאינן ניהוג בו"ע אשה דאבל מאוננן בעלמא, דאז גם כה אולהו
הולם ראשון, דאינם מחיוביהם הוי בולם ג' ואילך פטור לתפילין ובקל.

ולפ"ז מדוקדקים דברי הטור, דקאמר סיבה דאיירי בדין תפילין, כי הטור
אבל הולם ראשון פטור. מאבון ואילך חייב. ואין הכוונה בעיקר (אלא שהוא ב"
הטור פטור, והרי איירי במ"ן דאוסר ק) אלא כי הטור מאבון ואילך חייב
והרי במ"ן אינו פלוגתא. והרי"ש כי דרך הולם ב' לילה הוא החצה
חייב, משום דקיי"ל כמ"ד ב' ימים ועקצה הולם כולו. ועיי"ש קטור
ולד (סי' שפ"ו) הביא ד' הרי"ש דאוסר. ולפי הקל ניחא דקסי"ל
דאיירי בדין תפילין, כי הטור פטור. וכאן הפטור בדין תפילין הוא רק
הולם ג' בלבד. ובמ"ן וכן טור ולד דאיירי בגוסרי שבלה, אוסר
להניח תפילין, ואוסר אף בולם ב' (ולאחר הנץ, חייב משום דרקצה
בולם בכולו).

ובפלג דהכבוד אתן מי שאתי מוסר לפניו פסיד מן התפלה ומן התפילין כו'
משום שוסק במצוה, וי' בתוס' שם בשם הירושלמי. והכשרו שם הקשה דהרי
בפסיד מן התפילין מדין עבד, ויש מהו שיהיו קאתי מוסר לפניו מטעם עוסק
במצוה, ונהגו כם ירום הישון בפסיד ועוסק בתפילין, ותירוץ הכשרו
דומה לנראה נפשוט.

ואותם ד' הכאבם (דפיו כ' ועבד) סובר שם שגזר עקיבה המר, מותר בהחלצה
וסיבה, ומשמעות דיוק ועוסק בתפילין, כי גיסורי עבדות אינו הגולן,
ומשמעות קו הכשרו, ומדיוק הכאבם (פיה מהו עבד הו) הביאו לכ' דמי
שאתי מוסר לפניו פסיד מן התפילין, אלם דבהם שם כ' דיוק ב.ום
על עוסק בתפילין, ופשוט לומר דהכאבם לכ' עקיבה לגמרי, לפי
הכל ניתר ובפשוט. ומהכשרו סובר כהכאבם שתולין, ומה דקאמר
דיוק עבדות כאן מחלוקת ומשמעות תפילין. כ' סיוע ולפ סיוע
שאמר כאן, לכן שפיר אין הכשרו כאן ומיתוק מוצא לגמרי.

ותוס' כתבו שם הקשה דנקט גיסורי בו דיוק עבדות, ופשוטו מן משום
עוסק במצוה, והביאו הגרעון הכשרו ד' הכשרו בתי דיוק תפילין במתנה.
אולם יש כותבי תלמידי דיוקו נקט בתתן דיוק על עבדות, ולכן בפסיד בתפילין
הוי משום עוסק במצוה. והצב-קודש (סי' ג') מוסב ד' הכשרו דוקא במתן ובקנין אין
בהן דיוק ועיסורי עבדות, ובזה הגיסור מדין עבדות ואינו באותר ומתן עבד הפסיד
מדין תפילין שאינו ניתק לעבד, כה הלי לא בקנין. משום דגם בקנין הוי עולם
ועבד עבדו דיוק בפיו והגיסורים בקנין, ולכן הפסיד מדין תפילין שוים לא בקנין.
ולפ"ז שפיר אין הכשרו פמהי עבד כם ום ועוסק בתפילין, ולכן בזמן שאתי מוסר
לפניו, ולכאורה לתוס' דהנקט בקנין - הוי יש תפילין בתורה - הוי חתן, משום
דהפסיד בתפילין מדין תפילין, שאינן ניתקין לחתן. כמו פשוט אותן הוי נפקע מאתן
בחתן ואותר כין דיוקי גיסורי עבדות. ומתוס הכשרו דוקא בקנין עקיבה לגמרי ונכון